SKATTENYTT

OFFICIELLT ORGAN FÖR TAXERINGSNÄMNDSORDFÖRANDENAS RIKSFÖRBUND

NR 8–9 1975

Om beskattningen av barns förmögenhet

Av Jur. dr. K. G. A. Sandström

Innehållsöversikt:

§ 1. Allmän översikt av ifrågavarande bestämmelser 365
§ 2. Begreppet hemmavarande barn. 368
§ 3. Stadgandet i 8 § lagen om förmögenhetsskatt 372
I. Stadgandets förhistoria ... 373
II. Stadgandets tilläpning 373
A. Vem skattskyldigheten åvilar 373
B. Sammanfattning av förutsättningarna för stadgandets tillämpning 377
§ 4. Stadgandena i 12 §, 1 mom, andra och tredje styckena, lagen om förmögenhetsskatt 378
I. Översikt av stadgandena .. 378
II. Sammanfattning av förutsättningarna för stadgandenas tillämpning 381
§ 5. Bör stadgandet i 8 § lagen om förmögenhetsskatt bibehållas? 381

Förkortningar:

KL = kommunalskattelagen.
R. = regeringsrättens årsbok (hänvisningar till notiser avser sådana under rubriken Finansdepartementet).
RRK = rättsfallsreferat från regeringsrätten och kammarrätterna.
SF = lagen om statlig förmögenhetsskatt.
SI = lagen om statlig inkomstskatt.

§ 1. Allmän översikt av ifrågavarande bestämmelser

I fråga om beskattningen av barns *inkomst* gäller inga särskilda bestämmelser utan barn beskattas i vanlig ordning för sin skattepliktiga inkomst om denna uppgår till härför erforderligt belopp.[1] Uppgår barnets inkomst ej till skattepliktigt belopp blir barnet icke inkomstbeskattat och ej heller någon annan drabbas av skattskyldighet för inkomsten.[2]

[1] Vissa periodiska understöd och vissa stipendier räknas ej till skattepliktig inkomst, se 19 §, tionde och elfte avsnitten, KL samt 2 § SI.
[2] Jfr prop 1969: 92, sid 7–8.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

Beträffande beskattningen av *förmögenhet* som äges av barn har däremot särskilda bestämmelser meddelats i 8 § och 12 §, 1 mom, andra och tredje styckena, SF.[3] Dessa bestämmelser är dock tillämpliga endast under förutsättning *att* det ifrågavarande barnet icke fyllt 18 år, d. v. s. är omyndigt och således i allmänhet ej äger råda över sin egendom,[4] samt *att* barnet därjämte är hemmavarande i skattelagarnas mening.[5] Man kanske därför kan säga att bestämmelserna enligt sin ordalydelse avser sådana fall då annan än barnet har den rättsliga befogenheten att förvalta barnets förmögenhet[6] och i markerad grad har personlig kontakt med barnet.

Då angivna förutsättningar är uppfyllda skall i det fall, som avses i 8 § SF, skattskyldigheten för barnets förmögenhet överflyttas på annan än barnet, nämligen på den skattskyldige, hos vilken barnet är hemmavarande, eller, om barnet är hemmavarande hos äkta makar, på en av dessa. I det fall, som avses i 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, skall däremot barnet vid förmögenhetstaxeringen sambeskattas med den eller dem som barnet är hemmavarande hos.

När åter fråga är om hemmavarande myndiga barn eller om sådant omyndigt barn, som ej är hemmavarande, gäller icke bestämmelserna i 8 § och 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF. I dylika fall beskattas barnet självt i vanlig ordning för sin förmögenhet, om den är av härför erforderlig storlek, utan att förmögenhetsbeskattningen av annan skattskyldig påverkas därav. Är barnets förmögenhet ej av sådan storleksordning att skattskyldighet till förmögenhetsskatt föreligger, påföres över huvud taget icke någon förmögenhetsskatt.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i 8 § och 12 §, andra och tredje styckena, SF skall emellertid beaktas att jämlikt 1 § SF bl. a. bestämmelserna i 65 § KL äger motsvarande tillämpning vid taxeringen till förmögenhetsskatt. Härav följer bl. a. att fråga huruvida skattskyldig haft barn eller icke eller om barn är att räkna som hemmavarande eller icke liksom ock fråga om barns ålder skall vid förmögenhetsbeskattningen bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret.[7] Med barn avses enligt 65 § KL jämväl styvbarn och fosterbarn. Adoptivbarn omnämns däremot ej längre i 65 § KL. Enligt 4 kap. 8 § föräldrabalken skall emellertid – vid tillämpning av bestämmelse i lag eller annan författning som tillägger släktskap eller svågerlag rättslig betydelse – adoptivbarn anses som adoptantens barn

[3] Till bestämmelserna i 12 §, 1 mom., SF anknyter vissa stadganden i lagen den 2[1] maj 1970 om begränsning av skatt i vissa fall (6 §, andra och tredje styckena, nämnd lag).
[4] Föräldrabalken 9 kap. 1 §.
[5] Ang begreppet "hemmavarande barn", då detta begrepp nyttjas i skattelagarna se § 2 nedan.
[6] Föräldrabalken 13 kap. 1 §.
[7] 65 §, första stycket, KL.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

äktenskap och icke som barn till sina biologiska föräldrar; har make adopterat andre makens barn eller adoptivbarn, skall barnet anses som makarnas gemensamma.[8]

Av 65 § KL och 1 § SF följer vidare att vad i SF stadgas om gift skattskyldig skall äga tillämpning jämväl i fråga om dem som, utan att vara gifta, lever tillsammans, om de tidigare varit förenade i äktenskap eller gemensamt har eller har haft barn.[9]

Huruvida i visst fall 8 § eller 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF skall tillämpas är beroende av storleken av den inkomst som det hemmavarande barnet åtnjuter. Det härvidlag avgörande är om barnet haft eller icke haft en till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst som uppgår till minst 100 kr, d. v. s. om barnet haft sådan inkomst att barnet taxerats till statlig inkomstskatt.[10] Har barnet *icke* haft dylik inkomst tillämpas 8 §. Har barnet haft dylik inkomst – en till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst om minst 100 kr. – tillämpas 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena.

Vid beräknandet av barnets ifrågavarande inkomst skall givetvis ha verkställts lagstadgade schablonavdrag, där sådana föreskrivits,[11] samt allmänna avdrag, om sådana skulle ifrågakomma,[12] ävensom grundavdrag.[13]

För att en till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst om minst 100 kr skall uppkomma krävs från och med 1976 års taxering, om barnet haft inkomst uteslutande av tjänst och ej haft avdragsgilla omkostnader och ej heller rätt till allmänt avdrag, att bruttointäkten uppgått till 4 700 kr.[14] Om barnet haft inkomst uteslutande av kapital och ej haft avdragsgilla omkostnader eller rätt till allmänt avdrag krävs från och med 1976 års taxering att bruttointäkten uppgått till 5 400 kr.[15]

För att 8 § SF eller 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF skall leda till att förmögenhetsskatt påföres kräves dock att den förmögenhet, som en-

[8] Tidigare stadgades i 65 §, första stycket, KL att med barn avsågs även adopterat barn. Föreskriften härom borttogs när stadgandet i 4 kap. 8 § föräldrabalken år 1971 infördes. Lämpligheten av denna ändring i KL kan ifrågasättas, enär långt från alla, som har att tillämpa skattelagarna, kan förutsättas äga kännedom om föräldrabalkens bestämmelser. I vart fall hade varit önskvärt att i anv. till 65 § KL gjorts en hänvisning till 4 kap. 8 § föräldrabalken.

[9] 65 §, femte stycket, KL.

[10] Jfr 9 §, 5 mom., SI.

[11] Bestämmelser om schablonavdrag har meddelats i 33 §, 2 mom., och 39 §, 3 mom., KL, vilka jämlikt 2 § SI äger motsvarande tillämpning vid taxering till statlig förmögenhetsskatt. – Jfr R. 1970, not. 850, R. 1973, not. 465.

[12] R. 1958, ref 41. Jfr R. 1968, ref. 66.

[13] Om barns inkomst av taxeringsnämnden beräknats för lågt eller för högt skall detta naturligtvis rättas i högre instans. Jfr R. 1963, not. 1809.

[14] Därifrån avgår schablonavdrag enligt 33 §, 2 mom., KL och 2 § SI med 100 kr samt grundavdrag med 4 500 kr.

[15] Därifrån avgår schablonavdrag enligt 39 §, 3 mom., KL och 2 § SI med 800 kr samt grundavdrag med 4 500 kr.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

ligt dessa stadganden skall ligga till grund för taxeringen, överstiger 200 000 kr.[16] Sagda förmögenhet utgör:

Enligt 8 § SF: Summan av barnets förmögenhet och dens förmögenhet, som skattskyldigheten för barnets förmögenhet åvilar.[17]

Enligt 12 §, 1 mom., SF: Summan av barnets förmögenhet och förmögenheten hos den eller dem som barnet samtaxeras med.[18]

§ 2. Begreppet hemmavarande barn

Uttrycket "hemmavarande barn" har ursprungligen nyttjats i civilrättsliga sammanhang. När fråga var om barn i bestående äktenskap användes detta uttryck för att beteckna att barnen sammanbodde med föräldrarna. I andra fall nyttjades uttrycket i fråga om barn som sammanbodde med den som hade vårdnaden om barnet.[19]

Termen "hemmavarande barn" upptogs sedan i olika skatteförfattningar. Första gången detta skedde synes ha varit i 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, varest i 25 §, 2 mom., talades om hemmavarande barn.[20] Sedermera har uttrycket hemmavarande barn kommit till flitig användning i skatteförfattningarna. Bland annat är så förhållandet i KL, SI och SF.[21] Detta förhållande föranledde på sin tid riksskattenämnden att meddela en anvisning rörande tolkningen av det i sagda författningar förekommande uttrycket hemmavarande barn. Riksskattenämnden anförde därvid:[22]

Då det gäller att bedöma, huruvida ett barn är i skatteförfattningarnas mening att anse som hemmavarande hos föräldrarna (styvföräldrarna, adoptivföräldrarna) eller endera av dem, bör frågan om vem som har den *rättsliga* vårdnaden om barnet icke tillmätas någon avgörande betydelse. Avgörande bör i stället vara de *faktiska* vårdnadsförhållandena, d. v. s. om hemmet är inrett med tanke jämväl på barnet och barnet även vistas där. Någon permanent vistelse i hemmet erfordras dock icke, utan barnet är att anse som hemmavarande även om det t. ex. är inackorderat i skolhushåll eller vistas vid internatskola eller hos släktingar. Om barnet däremot *stadigvarande* bor annorstädes än i föräldrarnas (faderns, moderns) hem, bör det icke anses såsom hemmavarande; det sagda gäller oavsett om föräldrarna (fadern, modern) allt-

[16] Jfr 10 §, första stycket, SF.
[17] Jfr § 3, II, B, nedan.
[18] Jfr § 4, II, nedan.
[19] Jfr *Winroth,* Föräldrarätt, Uppsala 1901, sid 67–68, 112.
[20] Jfr § 3, I, nedan.
[21] Uttrycket "hemmavarande barn" förekommer för närvarande i 20 §, andra stycket, KL; punkt 2 anv. till 20 § KL; punkt 1, åttonde stycket, anv. till 22 § KL; punkt 11 anv. till 29 § KL; 46 §, 2 mom. 4) och 3 mom., KL; 65 §, första stycket, KL; 8 § SF; 12 §, andra stycket, SF. - 4 §, 2 mom., SI hänvisar till 46 §, 3 mom., KL.
[22] Meddelanden från Riksskattenämnden 1963, 4: 2.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

jämt ha den rättsliga vårdnaden om barnet, betala för det och uppehålla kontakt med barnet genom besök å dess vistelseort. Ej heller är barnet att anse som hemmavarande, om barnet stadigvarande omhändertagits för anstaltsvård.

Av praktiska skäl måste bedömningen av frågan, om ett barn skall anses såsom hemmavarande eller icke, i första hand anknyta till något lätt konstaterbart faktum. Härvid bör såsom presumtion gälla att barnet är hemmahörande hos dem (den), hos vilka barnet mantalsskrivits enligt mantalslängden för taxeringsåret;[23] dock att denna presumtionsregel icke bör tillämpas, därest barnet stadigvarande omhändertagits för anstaltsvård. Presumtionen att barnet är hemmavarande hos dem (den), hos vilka barnet mantalsskrivits, brytes givetvis om i taxeringsärendet utredning förebringas, enligt vilken barnet är bosatt annorstädes.

I detta sammanhang bör även beaktas frågan vem som äger uppbära barnbidrag för barnet. Om rätten att uppbära barnbidrag för barnet icke tillkommer modern (fadern) utan annan person i egenskap av barnafostrare eller tillkommer kommunalt organ, bör som presumtionsregel gälla, att barnet icke anses hemmavarande hos föräldrarna eller någon av dem.

I nu återgivna anvisning omnämner riksskattenämnden, förutom föräldrar, endast styvföräldrar och adoptivföräldrar. Fosterföräldrar omnämns ej. Detta har sin förklaring däri att först genom en år 1970 skedd lagstiftning har fosterbarn likställts med egna barn och med adoptiv- och styvbarn.[24] Sedan så skett får riksskattenämndens anvisning anses äga tillämpning även å fosterföräldrar och fosterbarn.

I enlighet med riksskattenämndens anvisning torde begreppet hemmavarande barn tolkas av taxeringsnämnderna. Vad riksskattenämnden anfört torde emellertid böra kompletteras i vissa avseenden.

Så vitt fråga är om äkta makar med barn synes den ifrågavarande anvisningen endast avse sådana fall då makarna faktiskt levt tillsammans under beskattningsåret. Det förhåller sig emellertid så, att även makar som varit bosatta på skilda orter i regel taxeras såsom sammanlevande för så vitt särlevnaden ej berott på söndring i äktenskapet och därjämte varat under större delen av beskattningsåret.[25] Under angiven förutsättning anses således i regel att makarna levat tillsammans oaktat de varit bosatta på olika håll. När i dylika fall barnen är bosatta hos den ene maken uppstår frågan, om barnen

[23] (Författarens not.) När barnet mantalsskrivits på viss fastighet för taxeringsåret innebär detta att barnet ansetts bosatt där den 1 november året näst före taxeringsåret. Se 38 och 39 §§ samt 11 § folkbokföringsförordningen.

[24] Se härom prop 1970: 70, sid. 92, och bevillningsutskottets betänkande 1970: 40, sid 98–99.

[25] Jfr 65 §, fjärde stycket, KL.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

ändock kan vid beskattningen anses som hemmavarande även hos den make, hos vilken de icke är bosatta.

Regeringsrätten har haft att pröva denna fråga i ett där anhängigt mål och har därvid ansett att även i fall av här avsett slag skall barnen betraktas såsom hemmavarande hos båda makarna. Barnen har alltså ansetts hemmavarande även hos den make hos vilken de ej varit bosatta.[26] Regeringsrätten torde ha ansett detta vara en given följd av att makarna taxerats såsom sammanlevande.[27]

I ett annat mål har kammarrätten i Stockholm haft att bedöma en fråga av närstående slag. Målet gällde en svensk diplomat som tjänstgjorde utomlands och därvid åtföljdes av sin hustru medan makarnas barn vistades i Sverige för studier. Kammarrätten har ansett att barnen i beskattningshänseende finge anses hemmavarande hos fadern.[28] – Det är dock tveksamt om detta avgörande, som i vart fall endast kan åberopas i fråga om skattskyldig, som är anställd på utländsk ort i svenska statens tjänst och därför mantalsskrivs i Stockholm[29], kan tillmätas prejudikatvärde.[30]

Ovan har under § 1 framhållits att frågan om barn är att anse som hemmavarande eller icke skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Givetvis innebär detta ej att barn skall anses som hemmavarande hos viss skattskyldig så snart barnet vistats hos denne sagda dag. För att över huvud taget barn skall anses hemmavarande hos en skattskyldig måste fråga vara om ett mera varaktigt förhållande. Därjämte krävs emellertid, för att barnet skall anses som hemmavarande under beskattningsåret, att sagda förhållande bestått den 1 november detta år (året näst före taxeringsåret).

I anslutning till riksskattenämndens anvisning kan också sägas att tillfällig vistelse hos en skattskyldig icke kan föranleda mantalsskrivning hos denne. Följaktligen kan den tillfälliga vistelsen, även om den ägt rum under tid som inbegripit den 1 november året näst före taxeringsåret, icke föranleda att barnet anses ha varit hemmavarande hos denne skattskyldige under beskattningsåret.

B vann hemskillnad från sin hustru den 20 februari 1967. Deras son Ulf, född 1956, vistades under tiden augusti 1966–juli 1967 hos B och under återstoden av året hos sin mor i Kungsbacka, där Ulf gick i skola. Vid månadsskiftet oktober–november 1967 hade B sonen hos sig en vecka för att "få den juridiska rätten till avdrag". Taxeringsnämnden taxerade B för taxeringsåret 1968 som ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn. Prövningsnämnden fann på talan av vederbörande taxeringsintendent att Ulf inte kunde anses som hemmavarande hos B. Kammarrätten i Göteborg lämnade av B anförda besvär utan bifall samt anförde därvid: Med hänsyn till att Ulf

[26] R. 1955, not. 1654, återgivet nedan under § 3, II, A.
[27] Se vidare nedan under § 3, II, A.
[28] RRK 1972, K I: 90, återgivet nedan under § 3, II, A.
[29] Jfr 20 § folkbokföringsförordningen.
[30] Se härom vidare under § 3, II, A nedan.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

bott hos sin mor i Kungsbacka och gått i skola där under höstterminen 1967 kan sonen, oavsett att han varit på besök hos B den 1 november 1967, ej anses ha varit hemmavarande hos denne sistnämnda dag.[30a]

Särskilda spörsmål uppkommer när makar under beskattningsåret levat åtskilda på grund av söndring i äktenskapet. Om makarna på grund av söndring flyttat i sär under första hälften av beskattningsåret skall vid taxeringen, jämlikt 65 §, fjärde stycket, KL, makarna anses ha under hela beskattningsåret levat åtskilda och således taxeras såsom av varandra oberoende skattskyldiga. Deras barn kan då under detta beskattningsår anses hemmavarande endast hos den av makarna som omhänderhar barnen, på sätt fallet var i ovan återgivna rättsfall.

Om däremot makarna på grund av söndring flyttat i sär under senare hälften av beskattningsåret blir de jämlikt åberopade lagrum beskattade som om de levat tillsammans under hela beskattningsåret. Har särlevnaden börjat efter den 1 november sagda år följer av vad förut sagts att vid taxeringen anses barnen ha under hela detta år varit hemmavarande hos båda de såsom sammanlevande taxerade makarna. När särlevnaden börjat under andra hälften av beskattningsåret men före den 1 november kan däremot vara tveksamt hur förhållandet skall bedömas.

En möjlighet är att alltjämt låta förhållandet den 1 november vara avgörande. Detta skulle innebära att barnen i detta fall, då särlevnaden börjat före sagda dag, finge anses hemmavarande endast hos den av de särlevande makarna som omhändertagit barnen. En författare, som berört detta spörsmål ehuru han endast behandlar det fall då äktenskap upplösts under beskattningsårets senare del, synes anse att man skall förfara på nu angivet sätt.[31]

Han omnämner först ett rättsfall som av honom återges på följande sätt: "I fallet RÅ 1969 ref. 36 önskade den skattskyldige, som ingått äktenskap den 16 februari under beskattningsåret med en kvinna, som hade tre barn, bli taxerad som gift. RegR konstaterade här, att den skattskyldige haft hemmavarande styvbarn den 1.11 under beskattningsåret, men att han inte kunde taxeras som gift under beskattningsåret." Därefter uttalas att samma princip måste gälla i det omvända fallet, d. v. s. om äktenskapet upplösts under beskattningsårets senare del men före 1.11 samt att barnet då får anses hemmavarande hos den där det verkligen befinner sig.

Bevisföringen är icke övertygande. Det åberopade rättsfallet avsåg skattskyldig som under beskattningsårets första hälft ingick äktenskap med en kvinna som ägde barn. Av detta rättsfall, hur det än uppfattas, synes ingen slutsats kunna dragas rörande bedömandet av sådana fall då äktenskap, vari

[30a] RRK 1972, K I: 6.
[31] *Lindencrona,* Föräldrar och barn ur inkomst- och förmögenhetsskatterättslig synvinkel, Stockholm 1974, sid 49–50.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

barn finns, upplöses under senare hälften av ett följande beskattningsår men före den 1 november under året.

Hur man i sistnämnda fall skall förfara kan på sätt förut framhållits vara tveksamt. Vid ståndpunktstagandet till frågan, var makarnas barn skall anses hemmavarande, synes man dock ej kunna bortse från att makarna taxeras såsom sammanlevande under beskattningsåret och att de å denna grund vid förmögenhetstaxeringen även blir sambeskattade jämlikt 12 §, första stycket, SF. Regeringsrätten har i ett ovan åberopat rättsfall,[32] som visserligen avsåg makar som levat åtskilda utan att söndring förelegat, ansett att då makar taxerats som sammanlevande skall deras barn anses hemmavarande även hos den make som de ej vistats hos. Det synes då ligga nära till hands att bedöma förhållandet på samma sätt, när makar, som på grund av söndring levat åtskilda, blivit taxerade såsom sammanlevande. Härav skulle då följa att även i sistnämnda fall skulle makarnas barn, då de vistats hos den ene maken, anses hemmavarande hos båda makarna och detta oberoende av, om särlevnaden börjat före eller efter den 1 november under beskattningsårets senare hälft.

Mot det nu sagda kan anmärkas att det för de skattskyldiga måste framstå som egendomligt att barnen under ifrågavarande beskattningsår anses hemmavarande även hos den make som ej omhänderhar dem. Detta är dock ej egendomligare än att så sker i motsvarande fall, då makarna levat åtskilda utan att söndring inträtt i äktenskapet, eller att, även om man intager den först angivna ståndpunkten, så sker beträffande tiden efter den 1 november om särlevnad på grund av söndring börjat efter sagda dag.[32a]

Beträffande ensamstående skattskyldig med barn har i olika andra sammanhang prövats om barnet kunde anses hemmavarande hos den skattskyldige. Sådana situationer, som i dessa fall varit för handen, torde dock näppeligen uppkomma vid förmögenhetsbeskattningen, där ju den skattskyldige och barnet måste tillhopa äga förmögenhet som överstiger 200 000 kr, för att sådan beskattning skall ske. De ifrågavarande rättsfallen behandlas därför ej i detta sammanhang.[33]

§ 3. Stadgandet i 8 § lagen om förmögenhetsskatt

I 8 § SF stadgas: Har skattskyldig hemmavarande barn, som icke fyllt 18 år, skall, därest barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst icke uppgår till minst 100 kronor, den skattskyldige taxeras jämväl för barnets förmögenhet. I den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet inbegripes i sådant fall jämväl barnets förmögenhet.

---

[32] R. 1955, not 1654.

[32a] Numera kan även åberopas att regeringsrätten intagit sist angivna ståndpunkt i RRK 1/1975, R 1 : 29, avseende rätt till förvärvsavdrag.

[33] En översikt av ifrågavarande rättsfall har lämnats i Skattenytt 1970, sid 289 o. f samt i *Lindencrona,* a.a., sid 46–49.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

I. *Stadgandets förhistoria*

En bestämmelse, motsvarande den nu i 8 § SF meddelade, hade intagits redan i 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt; det var genom denna förordning som förmögenhetsskatten införlivades med vårt skattesystem. I 25 §, 1 mom., sagda förordning föreskrevs till en början att om skattskyldig var gift skulle i hans taxering inbegripas jämväl hustruns inkomst och förmögenhet, dock ej i den mån hustrun haft inkomst eller förmögenhet som rättsligen varit undantagen från mannens förvaltning. Bestämmelsen innebar att mannen som regel beskattades jämväl för hustruns inkomst och förmögenhet, vilket berodde på att vid denna tid förvaltade mannen i regel hustruns inkomst och förmögenhet.

Sedan i 1910 års förordning nu berörda bestämmelse intagits i 25 §, 1 mom., meddelades i 25 §, 2 mom., den föreskrift som här är av intresse och som lydde sålunda: Skattskyldig taxeras för hemmavarande omyndigt barns förmögenhet så framt icke barnet självt skall taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt.[34]

Bestämmelsen i 25 §, 2 mom., var tillämplig ej blott å gift skattskyldig med hemmavarande barn utan även å ogift skattskyldig med hemmavarande barn; bestämmelsen hade ju, i motsats till 25 §, 1 mom., ej begränsats till att gälla endast gift skattskyldig. När fråga var om äkta makar med barn var det emellertid, på sätt framgår av stadgandets avfattning, endast en skattskyldig som kunde ifrågakomma till beskattning och denne skattskyldige var givetvis mannen. Hustrun kunde icke taxeras för barnens förmögenhet eftersom hon vid denna tid endast undantagsvis taxerades och då, så vitt gällde taxering för förmögenhet, endast för henne enskilt tillhörig förmögenhet.

Att i 25 §, 2 mom., av 1910 års förordning endast talades om "skattskyldig" med hemmavarande barn hade alltså sin förklaring däri att även när fråga var om äkta makar kunde endast en skattskyldig – mannen – ifrågakomma i här avsedda fall.

Skyldigheten för mannen att under bestående äktenskap – med nyss angivet undantag – utgöra skatt även för hustruns inkomst och förmögenhet är sedan länge avskaffad. Den formulering, som sagda skyldighet en gång föranledde i fråga om stadgandet i 25 §, 2 mom., av 1910 års förordning, har icke desto mindre kvarstått oförändrad i senare skatteförfattningar och återgår nu i 8 § SF.

II. *Stadgandets tillämpning*

A. **Vem skattskyldigheten åvilar**

Stadgandet i 8 § SF är tillämpligt å alla skattskyldiga med hemmavarande

[34] Vid denna tid uttogs förmögenhetsskatt endast i den formen att till skattskyldigs inkomst lades 1/60 av den uppskattade förmögenheten. Summan av denna förmögenhetsdel och av inkomsten utgjorde det belopp varå inkomst- och förmögenhetsskatt beräknades.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

barn och gäller således både ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn och äkta makar eller med dem likställda med hemmavarande barn. Stadgandet har emellertid en sådan avfattning att alltjämt endast en skattskyldig kan i där avsedda fall åläggas skyldighet att skatta för barnets förmögenhet.

Detta förhållande, som tidigare hade sin naturliga förklaring däri att även när fråga var om äkta makar kunde endast en av dem – mannen – åläggas skattskyldigheten ifråga, framstår numera, sedan därvidlag ändring skett, såsom omotiverat. Eftersom numera båda makarna är skattskyldiga borde tillsynes stadgandet ha ändrats. Följande tröghetens lag har emellertid lagstiftaren låtit stadgandet i förevarande avseende behålla den lydelse som motsvarande stadgande år 1910 erhållit.

När alltså, då fråga är om äkta makar, endast en av dem kan beskattas för barnets förmögenhet måste avgöras vem denna skattskyldighet skall åläggas. I en år 1929 utgiven kommentar till 1928 års skattelagar[35] uttalades härom att om barns föräldrar är gifta och lever tillsammans torde i regel fadern och icke modern böra taxeras för barnets förmögenhet. Man förordade alltså att härvidlag skulle i regel alltjämt förfaras på samma sätt som därförinnan varit fallet på grund av då gällande bestämmelser. Detta uttalande torde också ha påverkat den följande rättstillämpningen, i vart fall i beskattningsnämnderna, så att man även i fortsättningen i regel beskattat mannen för barnens förmögenhet i sådana fall som här avses.

Någon skyldighet att alltid beskatta mannen för barnens förmögenhet föreligger dock ej; någon sådan skyldighet kan ej utläsas ur 8 § SF.[36] Att mannen beskattas är emellertid naturligt i sådana fall då endast mannen och icke hustrun taxeras – något som ofta torde ha varit förhållandet när ifrågavarande uttalande gjordes. Det är också praktiskt att, när det ej kan avgöras om den ene eller den andre maken bör beskattas för barns förmögenhet, ha en – låt vara oskriven – regel att tillgripa; att denna regel leder till att i dylika fall mannen och icke hustrun beskattas bör kunna accepteras.

När åter omständigheterna därtill föranleda är givet att hustrun – och således icke mannen – bör beskattas för barnens förmögenhet. Ett fall då så synes böra ske föreligger när barns förmögenhet uppkommit genom gåvor från modern.

Av två äkta makar med hemmavarande minderåriga barn hade modern egen förmögenhet medan fadern, som saknade förmögenhet, hade betydande skulder. Modern hade bildat ett kommanditbolag vari hon själv var komplementär medan makarnas minderåriga barn var kommanditdelägare. Barnens förmögenhet utgjordes av värdet

[35] *Kuylenstierna* m. fl., Skattelagarna, Stockholm 1929, sid. 430.

[36] Regeringsrättens avgörande i R. 1955, not 1654 (återgivet nedan), har så till vida fått en olycklig avfattning att man därav kan få den uppfattningen att i 8:nde §:ens fall skulle mannen alltid beskattas för barns förmögenhet. Jfr *Lindencrona,* Föräldrar och barn ur inkomst- och förmögenhetsskatterättslig synvinkel, Stockholm 1974, sid. 55.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

av deras andelar i kommanditbolaget. Vid taxeringarna åren 1954–1956 har prövningsnämnden beskattat modern och icke fadern för barnens förmögenhet.[37]

Det ovan sagda bör även gälla ifråga om sammanlevande skattskyldiga som ej är gifta men som enligt 65 §, femte stycket, KL likställs med äkta makar.

Vad särskilt angår äkta makar erinras om att man i rättspraxis i regel anser att dessa levt tillsammans under beskattningsåret även om de under detta år varit bosatta på olika håll, dock endast om särlevnaden ej berott på söndring i äktenskapet. När i dylikt fall makarnas barn är bosatta hos den ene maken har regeringsrätten, på sätt förut framhållits,[38] ansett barnen hemmavarande även hos den andre maken. Då i ett sådant fall barnen varit bosatta hos modern har fadern ändock beskattats för barnens förmögenhet.

Lektor W hade från den 1 januari 1947 tjänst i Falun och bodde i ett där förhyrt rum. På grund av bostadsbristen bodde hans hustru och barn kvar i Stockholm i en W tillhörig villafastighet. Avsikten var att hustrun och barnen skulle flytta till Falun när W fått en villabyggnad uppförd där. W var mantalsskriven i Falun och taxerades där som sammanlevande med hustrun.

1953 års prövningsnämnd eftertaxerade W till statlig förmögenhetsskatt för år 1951 för hemmavarande barns förmögenhet. Mot det härom gjorda yrkandet hade W invänt att barnen var bosatta och mantalsskrivna hos modern i Stockholm och därför ej kunde anses hemmavarande hos W i Falun. Kammarrätten gjorde icke någon ändring i prövningsnämndens beslut. Regeringsrätten lämnade av W anförda besvär utan bifall och uttalade därvid att väl vore i målet upplyst att W:s barn under beskattningsåret icke varit bosatta hos honom men att likväl, med hänsyn därtill att barnen bott hos modern i hennes hemortskommun Stockholm och att W samtaxerats med hustrun, skattskyldigheten för barnens förmögenhet ålåge W.[39]

Regeringsrättens åberopande av att W samtaxerats med hustrun har sin förklaring däri att genom denna samtaxering ådagalagts att mannen W ansetts ha sammanlevt med hustrun under beskattningsåret oaktat de varit bosatta på skilda orter. Det synes därför kunna antagas att regeringsrätten resonerat ungefär på följande sätt: Eftersom mannen W anses ha sammanlevt med hustrun under beskattningsåret måste barnen, som bott hos hustrun, också anses ha sammanlevt med mannen W under beskattningsåret och följaktligen böra anses ha under detta år varit hemmavarande även hos mannen W. Vid sådant förhållande är mannen W skattskyldig för barnens förmögenhet. – Det anmärkes att i målet icke påkallats prövning av frågan om skattskyldigheten borde åläggas hustrun i stället för mannen.

---

[37] R. 1961, not 1541, 1544, R. 1967, not. 712. Över prövningsnämndens beslut i angivna del anfördes icke besvär. – Åren 1957–1959 taxerades emellertid fadern och icke modern för barnens ifrågavarande förmögenhet. (R. 1967, not. 713–715 avser sist berörda mål men det angivna förhållandet framgår ej av notiserna.) Att fadern åren 1957–1959 beskattades för barnens förmögenhet var dock utan betydelse ur skattesynpunkt, enär hans skulder översteg barnens förmögenhet.

[38] Ovan under § 2.

[39] R. 1955, not. 1654, Tidskriften Taxeringsnämnden 1956, sid. 58, Svensk Skattetidning 1956, rättsfallshäftet, sid. 69, Skattenytt 1956, sid. 160. – Jfr not. 36 ovan.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

I detta sammanhang må även återgivas följande av kammarrätten i Stockholm träffade avgörande.

Ambassadören K tjänstgjorde sedan 1963 som beskickningschef i utlandet. Hans båda barn Eva, född 1948, och Arne, född 1950, avslutade sin skolgång i Sverige våren 1967 resp. 1968, varefter de påbörjade högre studier. Den 1 november 1968 var Eva bosatt i föräldrarnas villafastighet i Danderyd (två rum fanns till familjens disposition, resten hade hyrts ut). Eva hade börjat studier vid Stockholms universitet. Arne vistades den 1 november 1968 i Lund för studier vid tekniska högskolan där. Arne var även kyrkobokförd i Lund. Av barnen hade endast Eva under 1968 inkomst av tjänst, 1 739 kr.

Taxeringsnämnden hade år 1969 till beskattning hos K upptagit i barnen Evas och Arnes deklarationer redovisade förmögenheter om 94 103 kr, resp. 93 329 kr.[40]

I besvär till prövningsnämnden yrkade K att ej bli taxerad för barnens förmögenheter enär barnen ej vore att anse som hemmavarande hos honom. Han anförde bl a: I juli 1963 flyttade han och hans hustru från hemmet i Danderyd till Wellington i Nya Zeeland. Deras barn fortsatte sina studier i svensk internatskola. Sedermera omstationerades K till Lusaka i Zambia. För dottern Eva gällde den 1 november 1968 att hon senast vistats i föräldrarnas hem under skolferier 1966. Efter skolgångens slut våren 1967 bedrev hon språkstudier i samband med praktikarbete i Frankrike. I början av maj 1968 återvände hon till Sverige där hon arbetade under sommaren innan hon vid höstterminens början inledde studier vid Stockholms universitet. Efter återkomsten till Sverige bodde hon i en oanvänd dublettlägenhet i K:s hus i Danderyd. Hon blev mantalsskriven där. Sonen Arne avslutade sin skolgång i maj 1968 varefter han vistades i Zambia i nära tre månader, varav han under åtta veckor var sysselsatt med praktikarbete utanför Lusaka och ej bodde i föräldrarnas hem. I september 1968 flyttade han till Lund för att studera där. Kort efter ankomsten till Lund sökte han – och fick sedermera – ett stipendierum och har sålunda fast bostad i Lund. Arne var mantalsskriven i Lund den 1 november 1968.

Taxeringsintendenten hemställde om avslag på besvären under anförande: Klaganden med sin familj är för beskattningsåret 1968 författningsenligt rätt mantalsskriven i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm.[41] Denna församling utgör sålunda rätt hemortskommun för klaganden och hans barn. Barnens vistelser på andra orter för studier och annan utbildning får – ehuru de varit långvariga – betraktas som tillfälliga och bör sålunda inte föranleda till annat ställningstagande än att barnen anses hemmavarande hos fadern. Ett annat bedömande skulle enligt min mening leda till egendomliga konsekvenser. Jag hänvisar också till rättsfallet RÅ 1955 not. Fi 1654.[42]

Prövningsnämnden lämnade K:s besvär utan bifall då i målet ej framkommit omständigheter av beskaffenhet att föranleda annan bedömning än att K:s barn var att anse som hemmavarande hos honom.

Kammarrätten i Stockholm, där K fullföljde talan, lämnade K:s besvär utan bifall samt anförde därvid: Av handlingarna framgår att K:s dotter Eva den 1 november 1968 var bosatt i föräldrarnas villafastighet i Danderyd och att hon bedrev studier vid Stockholms universitet. Sonen Arne bodde vid samma tidpunkt i Lund, där han bedrev studier vid Lunds tekniska högskola. Av barnen hade endast Eva under beskattningsåret inkomst av tjänst, 1 739 kr. I ekonomiskt hänseende föreligger viss gemenskap

[40] Vid 1969 års taxering var 8 § SF tillämplig när hemmavarande barn ej fyllt 21 år den 1 november året näst före taxeringsåret.
[41] Jfr 20 och 39 §§ folkbokföringsförordningen.
[42] Detta rättsfall har återgivits ovan.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

mellan K och hans barn. - Båda barnen får med hänsyn till föreliggande omständigheter anses i skatteförfattningarnas mening ha under beskattningsåret varit hemmavarande hos K, som på grund av tjänst vid svensk beskickning mantalskrivits i Storkyrkoförsamlingen (Nicolai församling) i Stockholm. K har alltså rätteligen taxerats även för barnens förmögenhet.[43]

Man har anledning fråga sig hur kammarrätten kommit till detta resultat. Domsmotiveringen ger därom föga upplysning. Det vill emellertid synas som om kammarrätten till utgångspunkt tagit att makarna K och deras barn för beskattningsåret blivit gemensamt mantalsskrivna i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm. Därav synes man ha slutit att makarnas barn finge anses "i skatteförfattningarnas mening" hemmavarande hos makarna K under beskattningsåret.

Visserligen arbetar vår svenska skatterätt - tyvärr - i stor utsträckning med fiktioner. Den här uppställda fiktionen - att i Sverige bosatta barn är hemmavarande hos sina i Zambia bosatta föräldrar - synes dock i så hög grad avvika från verkliga förhållandet att den knappast kan godtagas. I vart fall lärer det ifrågavarande rättsfallet icke kunna åberopas i andra sammanhang än då fråga är om skattskyldig som är anställd på utländsk ort i svenska statens tjänst.[44]

B. Sammanfattning av förutsättningarna för stadgandets tillämpning

I enlighet med vad ovan sagts innebär 8 § SF att skattskyldigheten för hemmavarande barns förmögenhet åvilar den skattskyldige, hos vilken barnet anses hemmavarande, resp. när fråga är om barn, hemmavarande hos äkta makar eller med dem likställda, endera av dessa, därvid skattskyldigheten plägar åläggas fadern när icke omständigheterna är sådana att modern bör vara skattskyldig för barnens förmögenhet.

För att 8 § SF skall i dessa fall kunna tillämpas måste emellertid följande tidigare angivna förutsättningar[45] vara uppfyllda:

1) Barnet har icke fyllt 18 år den 1 november året näst före taxeringsåret.

2) Barnet har ansetts hemmavarande hos den skattskyldige den 1 november året näst före taxeringsåret.

3) Barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst har icke uppgått till minst 100 kr.

För att förmögenhetsskatt skall påföras kräves emellertid att summan av barnets förmögenhet och dens förmögenhet, som skattskyldigheten åvilar, överstiger 200 000 kr.

---

[43] RRK 1972, K I: 90.
[44] Se 20 § folkbokföringsförordningen.
[45] Ovan under § 1.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

§ 4. Stadgandena i 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, lagen om förmögenhetsskatt

I. *Översikt av stadgandena*

12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF tillkom år 1969 och är alltså av väsentligt yngre datum än den bestämmelse som nu återgår i 8 § SF. Sagda bestämmelser i 12 §, 1 mom., avser på sätt förut framhållits sådana fall då hemmavarande omyndigt barn med egen förmögenhet har en till statlig inkomstskatt skattepliktig inkomst och då således 8 § SF ej är tillämplig.

Innan bestämmelserna i 12 §, 1 mom., infördes skulle i dylika fall barnet ensamt beskattas för sin förmögenhet och denna förmögenhet således ej påverka förmögenhetsbeskattningen av någon annan skattskyldig. Vad sålunda gällde ansågs emellertid gynna de större förmögenhetsinnehavarna och inbjuda till åtgärder i skatteflyktssyfte.[46] Det ansågs därför erforderligt att införa nya bestämmelser beträffande sådana fall då barnet hade så höga inkomster att det hade egen skatteplikt till statlig inkomstskatt. Dessa bestämmelser borde innebära, framhölls det, att i de ifrågavarande fallen skulle förmögenhetsskatt beräknas för föräldrar och barn med hänsyn till deras sammanlagda förmögenheter och denna förmögenhetsskatt fördelas på dem efter förhållandet mellan de skattepliktiga förmögenheterna.[47]

I enlighet härmed infördes år 1969 de nu ifrågavarande bestämmelserna i 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF. Vad man genom denna lagstiftning ville föreskriva var alltså att vid förmögenhetsbeskattningen skulle samtaxering äga rum av föräldrar och barn. Det erinras om att sammanlevande äkta makar och med dem likställda redan därförut samtaxerades när fråga var om beskattning av förmögenhet.

Under förarbetena till 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF omnämndes endast föräldrar och barn men icke sådana fall då fråga är om ensamstående skattskyldig med barn. Det lärer dock vara uppenbart att samma skäl som ansetts motivera ett ingripande mot föräldrar med barn även motiverade ett ingripande mot ensamstående skattskyldig med barn. De ifrågavarande stadgandena borde alltså avse båda dessa fall.

Stadgandena i 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, har emellertid fått en sådan avfattning att därav ej klart framgår vilket eller vilka fall som däri avses.

I 12 §, 1 mom., andra stycket, stadgas: Har skattskyldig hemmavarande barn, som icke fyllt 18 år, och uppgår barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst till minst 100 kronor, beräknas den skattepliktiga förmögenheten för den skattskyldige och barnet var för sig. – Här

[46] Prop. 1969 : 92, sid. 6.
[47] Prop. 1969 : 92, sid. 7.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

är således, liksom i 8 § SF, fråga om en enda skattskyldig, d. v. s. om ensamstående skattskyldig eller, när fråga är om äkta makar eller med dem likställda, blott en av dessa.

I 12 §, 1 mom., tredje stycket, stadgas åter i första meningen: Den beskattningsbara förmögenheten beräknas . . . i fall som avses i andra stycket gemensamt för föräldrar och barn. – Här talas alltså ej längre om "skattskyldig" utan endast om "föräldrar och barn", varmed rimligtvis måste åsyftas sammanlevande äkta makar och med dem likställda med barn.[48]

Om bestämmelserna uppfattas i enlighet med sin ordalydelse skulle alltså andra och tredje styckena avse olika fall.

Emellertid förhåller sig icke så, utan andra och tredje styckena i 12 § avser ett och samma fall och anger endast olika etapper i det beskattningsförfarande som i detta fall skall leda till den åsyftade samtaxeringen. I tredje stycket anges ju också att däri meddelad föreskrift gäller "i fall som avses i andra stycket".

Vid sådant förhållande måste antagas att uttrycket "skattskyldig" i andra stycket, trots detta uttrycks språkliga innebörd, här avser ej blott en enda skattskyldig utan jämväl, när fråga är om äkta makar och med dem likställda, båda dessa – båda föräldrarna. Stadgandet i andra stycket får således antagas innebära att i sist angivna fall skall den skattepliktig förmögenheten beräknas särskilt för envar av makarna eller de med dem likställda och särskilt för barnet.

Det i tredje stycket nyttjade uttrycket "föräldrar och barn" måste åter, om överensstämmelse skall ernås med bestämmelsen i andra stycket, få antagas inbegripa även ensamstående skattskyldig med barn. Uttrycket "föräldrar" får alltså anses i tredje stycket utgöra en sammanfattande beteckning å alla de i andra och tredje styckena avsedda personer som står i föräldraförhållande till barn.

Något försök skall icke göras att ur språklig synpunkt försvara den här framförda tolkningen av ifrågavarande uttryck i 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF. Med denna tolkning ernår man emellertid vad lagstiftaren uppenbarligen åsyftat: Bestämmelserna i sagda lagrum blir tillämpliga *dels* i fråga om sammanlevande äkta makar och med dem likställda med hemmavarande barn och *dels* i fråga om ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn. Härmed ernås också överensstämmelse i denna del med tillämpningsområdet för stadgandet i 8 § SF.

Vid tillämpning av 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena måste emellertid uppmärksammas vad som stadgas i 65 § andra stycket KL, vilket stadgande ju äger motsvarande tillämpning vid taxeringen till förmögenhetsskatt.

[48] Endast i fråga om makar som anses ha levt tillsammans under beskattningsåret kan ju samtaxering ifrågakomma.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

Enligt detta stadgande skall i fråga om skattskyldig, som ingått äktenskap under beskattningsåret, de bestämmelser som avser gift skattskyldig äga tillämpning först vid taxering för det därpå följande beskattningsåret.[49] Fråga blir då, huruvida bestämmelserna i 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF kan tillämpas även under det beskattningsår då äktenskapet ingicks.

Det torde emellertid få anses uteslutet att så skulle kunna ske. I 12 §, 1 mom., tredje stycket, föreskrivs att i där avsett fall skall beskattningsbar förmögenhet beräknas "gemensamt för föräldrar och barn". Så vitt fråga är om det år, varunder äktenskapet ingåtts, får emellertid samtaxering av makarna icke äga rum på grund av stadgandet i 65 §, andra stycket, KL. Det bör då ej heller kunna ifrågakomma att i fråga om dessa makar under sagda år förfara på sätt i 12 §, 1 mom., tredje stycket sägs; härför förutsättes ju att makarna samtaxeras.

Det torde följaktligen få antagas att i nu behandlade fall skall i fråga om barnets förmögenhet förfaras på samma sätt som före äktenskapets ingående. Detta innebär att viss samtaxering beträffande barnets förmögenhet visserligen skall äga rum men att därvid skall barnet samtaxeras endast med den av de båda makarna som barnet varit hemmavarande hos före äktenskapets ingående.

Av ovan återgivna bestämmelser i 12 §, 1 mom., andra stycket, SF framgår att i där avsedda fall skall den *skattepliktiga* förmögenheten beräknas för den eller de skattskyldiga och för barnet var för sig. Därvid måste beaktas att avdragsgill skuld, som den eller de skattskyldiga icke kunnat utnyttja, icke får avräknas från barnets förmögenhet; likaså gäller att dylik skuld som barnet icke kunnat utnyttja, ej får avdragas från den eller de skattskyldigas förmögenhet. Här föreligger alltså en olikhet mot vad som gäller äkta makar emellan när dessa samtaxeras vid förmögenhetsbeskattningen.[50] Departementschefen förklarade med avseende härå att enligt hans mening fanns intet behov att (i nu förevarande fall) införa ömsesidig rätt till avdrag för skulder på sätt gäller mellan makar.[51]

Den *beskattningsbara* förmögenheten beräknas sedan enligt 12 §, 1 mom., tredje stycket, gemensamt för den eller de skattskyldiga och ifrågavarande barn. Frågan om skatteplikt för den eller de skattskyldiga och för det hemmavarande barnet bedöms med hänsyn till den sålunda gemensamt bestämda beskattningsbara förmögenheten. Detta innebär bl. a. att när den gemensamt bestämda beskattningsbara förmögenheten överstiger 200 000 kr. – endast

[49] Om makarna året före det, varunder äktenskapet ingåtts, levt tillsammans under sådana förhållanden som i 65 §, femte stycket, KL sägs, blir dock bestämmelserna om gift skattskyldig tillämpliga även under det beskattningsår då äktenskapet ingicks. Från detta undantag bortses här.

[50] Se 12 §, 1 mom., första stycket, SF.

[51] Prop. 1969: 92, sid. 7.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

när så är fallet kan skattskyldighet till förmögenhetsskatt uppkomma[52] – föreligger i princip sådan skattskyldighet för envar av dem vilkas förmögenheter sammanlagts, d. v. s. för envar av den eller de skattskyldiga och för det ifrågavarande barnet.

Den förmögenhetsskatt som i detta fall skall utgå beräknas efter beloppet av den gemensamt bestämda beskattningsbara förmögenheten. Den sålunda beräknade förmögenhetsskatten fördelas sedan på dem, vilkas förmögenheter sammanlagts i och för skatteberäkningen, i förhållande till deras skattepliktiga förmögenheter.

Av det senast sagda följer att om endast barnet har förmögenhet ifrågakommer icke någon fördelning av förmögenhetsskatt utan endast barnet påföres sådan skatt. Är fråga om äkta makar och har, förutom barnet, endast en av makarna förmögenhet, kan förmögenhetsskatten fördelas endast mellan denne make och barnet.

II. *Sammanfattning av förutsättningarna för stadgandenas tillämpning*

I enlighet med vad ovan sagts är innebörden av 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF att hemmavarande barn med egen förmögenhet skall vid förmögenhetsbeskattningen samtaxeras med den skattskyldige hos vilken barnet är hemmavarande, resp., när barnet är hemmavarande hos äkta makar eller med dem likställda, samtaxeras med dessa.

För att 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, skall i dessa fall kunna tillämpas måste emellertid följande tidigare angivna förutsättningar[53] vara uppfyllda:

1) Barnet har icke fyllt 18 år den 1 november året näst före taxeringsåret.

2) Barnet har ansetts hemmavarande hos den eller de skattskyldiga den 1 november året näst före taxeringsåret.

3) Barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst har uppgått till minst 100 kr.

För att förmögenhetsskatt skall påföras kräves emellertid att summan av barnets förmögenhet och förmögenheten hos den eller dem, som barnet samtaxeras med, överstiger 200 000 kr.

§ 5. Bör stadgandet i 8 § lagen om förmögenhetsskatt bibehållas?

Ett stadgande, motsvarande det som nu återgår i 8 § SF, infördes år 1910 i den då utfärdade förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt. Anledningen härtill var att man ansåg taxering böra ske av hemmavarande omyndigt barns förmögenhet även när barnet ej självt skulle taxeras till då ut-

[52] Jfr 10 §, första stycket, SF.
[53] Ovan under § 1.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

gående inkomst- och förmögenhetsskatt. Eftersom barnet ej själv var skattskyldigt till dylik skatt måste skattskyldigheten åläggas annan och för barnets förmögenhet skulle därför den taxeras, hos vilken barnet var hemmavarande.

När fråga var om äkta makar kunde vid denna tid den ifrågavarande skattskyldigheten endast åvila mannen, enär hustrun ej kunde taxeras för annan förmögenhet än som tillhörde henne enskilt. Då således skattskyldigheten även när fråga var om äkta makar endast kunde åvila en av dem, nämligen mannen, talades i 1910 års förordning endast om *skattskyldig* med hemmavarande barn.

På sätt av det anförda framgår var bestämmelsen i 1910 års förordning tillämplig allenast när det omyndiga barnet ej var skattskyldigt till inkomst- och förmögenhetsskatt. Var barnet skattskyldigt till sådan skatt gällde ingen särskild bestämmelse utan barnet blev självt i vanlig ordning beskattat för sin förmögenhet.

Åtskillig tid har förflutit sedan här berörda förordning en gång utfärdades, och väsentliga ändringar har därunder skett bl. a. i fråga om förmögenhetsbeskattningen. Förmögenhetsskatten är ej längre sammankopplad med inkomstskatten till en kombinerad inkomst- och förmögenhetsskatt utan har blivit en fristående skatt. I fråga om äkta makar är numera envar av dem i princip skattskyldig till förmögenhetsskatt. Omyndigt hemmavarande barn, som har egen förmögenhet och som är skattskyldigt till statlig inkomstskatt, blir ej ensamt taxerad till förmögenhetsskatt utan samtaxeras med den eller dem som barnet är hemmavarande hos.

Icke desto mindre återgår nu i 8 § SF den ovan berörda bestämmelse som år 1910 infördes på grund av då tillämpliga skatteregler – skatteregler, som ej längre är gällande. Vid sådant förhållande är förklarligt om bestämmelsen i 8 § SF ej passar väl ihop med vårt nuvarande skattesystem.

Det framstår sålunda som egendomligt att, sedan förmögenhetsskatten ej längre är sammankopplad med inkomstskatten, storleken av barnets inkomst skall vara avgörande för det sätt varpå skall förfaras vid beskattningen av barnets förmögenhet. Det är vidare svårt att förstå varför i 8:nde §:ens fall barnet skall helt befrias från skattskyldighet för förmögenhet och denna skattskyldighet endast åläggas den, hos vilken barnet är hemmavarande, medan i det fall, som avses i 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF, i stället samtaxering sker av den skattskyldige och barnet. När fråga är om äkta makar och med dem likställda är svårförståeligt varför i 8:nde §:ens fall skattskyldigheten för barns förmögenhet skall åläggas endast en av dessa medan i 12:te §:ens fall båda de ifrågavarande föräldrarna samtaxeras med barnen.

Det synes svårt att försvara denna olika behandling av likartade fall och likaledes svårt att försvara det sätt, varå dessa fall avgränsats mot varandra.

När man väl slagit in på den väg som beträtts genom bestämmelserna

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33

12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF – samtaxering av den eller de skattskyldiga och barnet – synes anledning saknas att i 8:nde §:ens fall förfara på annat sätt och att göra detta på grund av det tämligen ovidkommande förhållande att barnet icke är skattskyldigt till statlig inkomstskatt. En konsekventare ståndpunkt skulle tillsynes intagas, därest man förfore på sätt i 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, sägs även när barnets ifrågavarande inkomst ej uppgår till 100 kr.

Ett sådant resultat skulle kunna ernås genom att 8 § SF upphävdes samt 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, SF ändrades så, att hänvisningen till barnets inkomst utginge. 12 §, 1 mom., andra stycket skulle därefter avse alla fall då fråga är om hemmavarande barn som icke fyllt 18 år och i samtliga dessa fall skulle gälla att den skattepliktiga förmögenheten beräknades för den eller de skattskyldiga och för barnet var för sig medan den beskattningsbara förmögenheten beräknades för dem gemensamt.

Härutöver vore givetvis önskvärt att en sådan omformulering skedde av 12 §, 1 mom., andra och tredje styckena, att det därefter klart framginge vilka fall som åsyftas.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:33